

LOWAN

VOORTGEZET ONDERWIJS

Lees- en spellingproblemen gaan over taalgrenzen heen

Dyslexie komt voor bij lezers van verschillende schriftsystemen, niet alleen bij lezers van het Latijns alfabet. Bovendien gaat het om een leerstoornis die zich over het algemeen voordoet bij het lezen in verschillende talen en schriftsystemen. Een moedertaalspreker van het Russisch, zal bij het lezen zowel in het Russisch als in het Nederlands moeilijkheden ervaren. Er zijn verschillende onderliggende, cognitieve factoren die als mogelijke verklaring worden genoemd voor de leesproblemen bij dyslexie. Een universele factor waarnaar in internationaal onderzoek verwezen wordt is het *fonologisch tekort*. Dat betekent dat leerlingen met dyslexie problemen hebben met de verwerking van *fonologische* informatie, met andere woorden: het verwerken, opslaan en ophalen van klanken in combinatie met tekens is verstoord. Dit belemmert leerlingen om accuraat, vlot en vloeiend te leren lezen.

De manier waarop het leesprobleem tot uiting komt kan per taalgebied verschillen. Kenmerken van het schriftsysteem spelen hierbij een rol. In het Latijns schrift bestaan er ook veel verschillen tussen talen. In sommige talen is de koppeling tussen klanken en letters niet zo eenduidig (bijvoorbeeld in het Engels) en ervaart de leerling met dyslexie lange tijd problemen met accuraat lezen. In andere talen is er juist een min of meer een-op-een koppeling tussen klanken en letters (bijvoorbeeld Fins). De klank-tekenkoppeling wordt hier relatief snel verworven, maar Finse lezers met dyslexie laten vooral problemen zien met het vlot en vloeiend lezen. Het Nederlands bevindt zich hier zo'n beetje tussenin.

Er zijn ook NT2-leerlingen die in hun moedertaal in een heel ander, niet alfabetisch schrift hebben leren lezen of schrijven, zoals het Chinees. Chinese lezers moeten veel meer klank-tekenkoppelingen leren dan lezers van het Nederlands. In het alledaagse taalgebruik van China komen zo'n 3000 verschillende karakters voor, waarbij elk karakter een lettergreep representeert. Een woord kan bestaan uit één karakter maar ook uit meerdere karakters. Elk karakter plus de bijbehorende klank moet bewust opgeslagen worden in het geheugen en er is een sterke koppeling met betekenis. Leerlingen met dyslexie ervaren moeite met onder andere het opslaan van de informatie over klank, teken en betekenis waarbij het fonologisch geheugen mogelijk een rol speelt. Dit belemmert Chinese leerlingen met dyslexie in hun leesontwikkeling waardoor het goed en vlot lezen moeizaam tot stand komt.